

Förord

Ett slagord i kommunforskningen har under de senaste 10-15 åren varit "från government till governance." Denna slogan är en svåröversatt ordlek, med innebörden att en rimlig beskrivning av kommunernas roll i samhället, men även av olika inomkommunala aktörers roll, i dagens senmoderna samhälle måste skifta perspektiv. Från att vi har vant oss vid att betrakta kommunerna som välavgränsade organisationer, internt styrda med hjälp av hierarkiska styrningsmetoder (*government*) måste vi vänja oss vid ett synsätt där kommunen är en av många aktörer som knyts samman av nätverksrelationer (*governance*). Det förmodat nya perspektivet har inte bara setts som deskriptivt, utan det har jämväl funnits ett stråk av preskription. Man anar att nätverksstyrningen är bättre, ja till och med mer demokratisk, än *government*. Bakom en sådan normativ glidning ligger förstås kontrasten mellan föreställningen om den gamla hierarkiska organisationen och det lösare nätverket, där ingen kan kommandera någon, utan deltagande förutsätter ömsesidig nytta. Att den demokratiska politiska styrningen åker ut med badvattnet har få lagt märke till.

En enkel indikator på "governance" är kontakter. Även om inte alla kontakter är uttryck för nätverksstyrningen, är det svårt att föreställa sig att man kan upprätta, knyta sig till, mobilisera eller på annat sätt påverka nätverk utan kontakter. Jörgen Johansson, docent i statsvetenskap vid Högskolan i Halmstad tar upp en tråd från tidigare genomförda kommunpolitikerundersökningar. Med hjälp av data från en undersökning av kommunstyrelsepolitiker i kommunerna i Kalmar, Skåne och Västra Götalands län undersöker han kontaktfrekvenser och -mönster, och inte minst viktigt förskjutningar i dessa.

I linje med governance-resonemanget visar det sig att kontakterna mellan kommuner har ökat. Detsamma gäller kontakterna med den regionala nivån. En tredje iakttagelse är att det sker en koncentration till kommunstyrelsens ordförande, som alltmer får ta på sig rollen som kommunens överste "nätverkare". Slutligen gör författaren en reflektion om att kommunens kontakter i allt ökande grad rör sig över territoriella gränser. Nätverken släpper allt mer kontakten med det avgränsade rummet av kommunen själv och dess geografiska närområde.

I denna utgåvas andra bidrag tar sig Hilde Bjørnå från Universitetet i Tromsø, världens nordligaste universitet, an de normativa frågeställningarna. Hennes fråga är vilka demokrativärden som tonvikten kommer att läggas på i välfärdsstater som Sverige och Norge, välfärdsstater där kommunerna har en avgörande roll. Hennes fokus är på spelet mellan två olika demokratiideal: Det är å ena sidan det komunitära (eller republikanska) idealet å ena sidan som lägger vikt vid det gemensamma bästa, folkligt deltagande och lokal identitet. På den andra sidan är det det liberala individualistiska demokratiidealet som lägger tyngdpunkten på brukarrollen och de individuella preferenserna. Den statliga styrningen av kommunerna beskriver en pendelrörelse mellan dessa ideal, med decentraliseringsvågen under 1970-talet som ett uttryck för de komunitära idealen och 1990-talets New Public Management-våg som uttryck för det liberala idealet.

Med dessa båda artiklar avslutar Kommunal ekonomi och politik sitt nionde utgivningsår. År 2006 fyller vi tio år, vilket på olika sätt kommer att markeras. Som redaktörer vill vi rikta ett tack till alla läsare och skribenter som gjort detta decennium i den skandinaviska kommunalforskningens tjänst möjligt.

Henry Bäck och Björn Brorström